

Het huis ten einde

Jan Vercammen

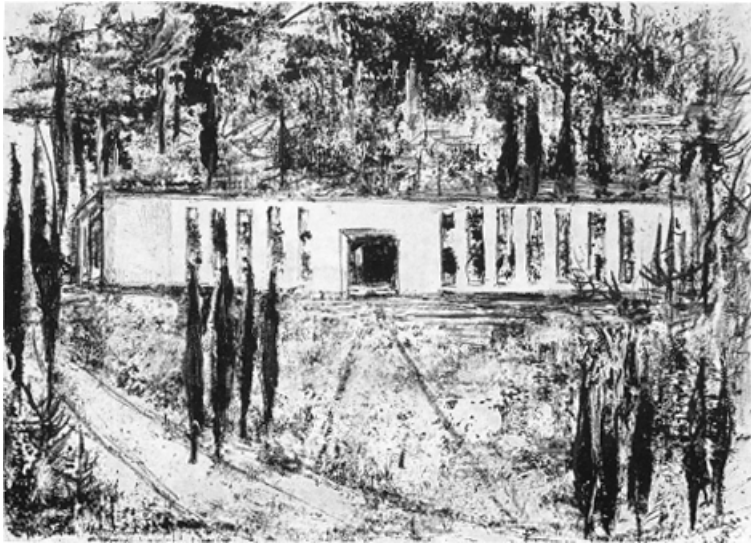
bron

Jan Vercammen, *Het huis ten einde*. Orion, z.p. [Brugge] / Desclée De Brouwer, z.p. [Utrecht] 1971

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/verc002huis01_01/colofon.php

© 2014 dbnl / erven Jan Vercammen

Tekening van Hélène Riedel.

O Herr, gib jedem seinen eignen Tod
Rainer Maria Rilke

Van de palen

De palen zijn geheid.
Een tekening op aarde.
Het eerste teken van herkenning voor
mijn dood uit Teheran
vertrokken met een karavaan.

De zomerevening was
een grote poort van de herfst.
Zo verdicht is de tijd.
Mijn weemoed is de zachte rivier
die los van haar oorsprong vliet.
Zovele woorden zijn achtergebleven.
De dorre takken zijn doorweekt.

Ik heb nog altijd schimmen lief
die niet door een engel zijn belicht.
Maar de schaduw van de palen
wordt reeds opgezogen.

Het beloofde bos wordt wilder
dan het ooit verlaten was.

Nu worden de muren gebouwd
om in te krimpen tot een graf.

Van de bouwers

Zij die de stenen en het hout
hanteren kennen de sterren:
zij scheiden de Poolster niet van
de Grote Beer door
de feilloze lenzen van Palomar
te ontglanzen. Zij
ontwrichten de dauwzuigers niet
zoals zij die worden verblind
door luchtkristallen.

Ze vertellen wel van ganser harte
hoe kikvorsmannen lekken vonden
in onderzeese kabels toen kooplieden
hadden geklaagd over verloren woorden
(achteraf is gebleken dat deze
bij Amerikaans opbod waren verkocht
voor luchtig zwevende roebels).
En over de klimatologen die
met naalden van kompassen
rozen graveren in tegenwinden.

Ze hebben me verzekerd dat ze
geregeld ebbe en vloed aanpassen aan
de omgezette zwaartekracht en
dat veilig verkeer van ionen en
elektronen zorgvuldig is
voorgenomen tussen hart en steen.

Kortom dat voor mijn dood
geen hindernissen te vrezen zijn.
We kunnen dus de weg opgraven
die voor de zondvloed bestond.

Van de steen met de blauwe vlam

Twee krekels krassen in
de deemstering gezichten van
Jeroen Bosch op
het ritme van
het klavecimbel.

Rijzig groeit uw glimlach
tussen arend en dolfijn.
Maar niets meer is vreemd:
ik had vanochtend een gesprek
met onze gast.

De steen met
de blauwe vlam,
hij weet het.
Ik mag het
niet vergeten.

Hij wees een vleermuis die
over de berken klom.
Het vermeedert de tekens
der herkenning.

Ik streel uw schouder
licht als in gedachte,
frileuze boslibel,
zo voelt ge de koelte
van het gesprek.

Van het binnengaan

Er was nog geen dak en
geen drempel toen
ik binnenging en
mijn dood er was.

Ik ontmoette hem:
een gestalte niet
geen schaduw zelfs.
Een binnenbries.

Ik wist niet dat
er iemand was.
Maar niemand was er.
Ik bleef niet staan.
Ik was zelfs niet verbaasd.
Ik zal, zei ik, later
deze steen herkennen
aan zijn blauwe vlam.
Gij zijt onze goede gast,
zo sprak ik ook in uw naam,
want niemand was er.
Het hout van vloer en
zoldering zal
uw zwijgen verwarmen.
Vooral veel eik, sprak
ik voort, en najaarsstenen.
Maar niemand was er.
Alleen maar hij toen
ik binnenging. Er was nog
geen dak en geen drempel
toen gij binnenging
met mij, gij weet
dat er niemand was.
Vergeet het niet.

Van het dak

Het dak is neergelegd.
Gij kwaamt tevoren reeds
van Karya, kariathide,
en nu liggen uw handen
op mijn schouders vast.

Het is een bodem voor
de beschuttende regen
een vruchtbaar veld voor
de kiemrijke sneeuw
een radar voor de zon.
Zo ben ik slechts aansprakelijk
voor begroeting en vertolking.

Neen, uw handen wegen niet op
mijn schouders, evenmin als in
mijn hoofd de gedachte aan
mijn dood.

Trek uw handen niet samen weg
want toerekenbaar zijt gij reeds
sinds uw eerste gedicht.

Gij kunt onderdak verlenen
aan talrijke woorden
aan echo's ook
aan tekens van de dierenriem
vooral aan stilten waarachter
een vlies van uw hartslag trilt.

Denk dat maar. Het is
echter van mijn dood.

Van de vogel vuur

Neen, er is niemand hier.
Liefde was het
van iemand naar iemand.
Haar stap op de dennenvloer,
aandachtige vrouw.

Niet mijn dood hebt gij gehoord,
maar de vogel vuur
die wegvloog daar
we hem niet zochten.
Het ontgraven mierennest van
zijn schaduw ligt voorgoed
tussen de scabiosa's vast.

Als wij ons weer
naar binnen wenden
glanst het licht
als leeggedronken glazen
en moeten wij de nadruk leggen
op woorden van gemeenzaamheid.

Want gij hoort het, lief,
mijn dood luistert altijd
aandachtig toe.

Van het slaapvertrek

De wanden van het slaapvertrek
zijn opgetrokken.

Daartussen moeten wij vannacht
de sterrenbeelden van
ons lot benoemen voor
zij worden afgedekt,
voor de duisternis
verblijf wordt van de gast
die zonder schaduw
het licht bewoont terwijl
uw schaduw elke schemer uit
mijn ogen wist.

Hier komt het koele bed
dat trilt van anemonen
en van onbewogen asters.
Hier worden woorden ontworteld
en echo's onherkenbaar.

Alleen niet voor de gast, mijn dood.

Van de deur

Hoed u dan voor de slag van
de deur die geen toegang meer geeft.
Gij kent ze niet, gij kent alleen
de deuren van dit huis,
ontsloten vrouw.

Toch is ook zij reeds van dit huis.
Zij zal u slechts misleiden
als gij de deuren opent
die ik heb dichtgedaan.

Bedenk dat in mijn hoofd
geen ogen meer staan
en dat mijn mond
van lippen is beroofd
dat aan mijn armen
mijn handen niet meer zoekend zijn.

Hoed u dan voor de deur die
ik niet open heb gemaakt
en zelfs niet dichtgedaan.

Van de sleutel

Ik maakte sleutels
voor keldergraven
de katakomben die wij
bezoeken. Maar de sleutel die
te Laken in de serres
was verloren en die
wij vonden aan
de trap naar
een ondergrond met
verdoft geluid van regen op
bevroren sneeuw, was die van
het huis met de stengelknop van
een meloen te midden van de vloer
en een schaal met olijven.

Zo was ons geluk toen ik
een kei vond die door Mozes
als spiespunt van
de rots was geslagen.

Die sleutel hebben wij verloren
gegeven. Maar mijn dood
kent er de tanden van.
Op de sleutel van
het huis ten einde staat
uw blik gedreven.
Mijn dood bezit de matrijs.

Van het water in huis

Er is water in huis.
Het reinigt en laaft
in overvloed als
de polderoogst waarop
de wereld wacht.

De droom bespeelt zijn evenwicht:
eenvoudig als een vogel een ijl
geruis van een waterkraan,
als van de Orinoco, aorta
van alle rivieren uit de Llano's.

Bronnen ruisen in dit water
anders: een mug volstaat
als grens tussen hier en nabij.
In een kinkhoren glijdt de adem
van drenkelingen over
het ademen van de zee.

Er is water in huis:
het is niet nodig mensen te
verdrijven om in Godshill
te wonen op het eiland Wight.

Dit water leidt ons
in eenzaamheid die
verzoeking is.

Van de eerste lamp

Een lamp is aangeknipt.
Wees verheugd om dat licht
van de tweede zon.

Het licht van uw geboorte
tussen sprokkelmaand en maart
op een vlijmscherpe grens
bedolven onder afgestorven erica.

Het licht van mijn weg langs
een meer van smeltend ijs
de spiegel van mijn dood
waarin ik hem herkennen kan.

Knip haar aan
wanneer ik
geen duisternis meer zie.

Van de tafel, de stoel en het bed

Voor het herkennen van mijn dood
moet worden uitgewist de heugenis
aan mensen die ik heb bemind
of vriendschap togedragen
maar die mijn verwachtingen
ontvreemdden om ze te bespelen als
een uitgeholde droge tak
met de stemklank van een knekel.

Tot gij slechts overbleeft,
verblind geboren vrouw,
gij die mij vorm en kleur
van mist en dauw verklaarde
in mijn jeugd van leuzen en
gewoonten verdrongen naar
een zonneloze waterhorizon.

Van dit huis zegt God: het is goed.
De tafel is niet van de eik
waaronder zij sliep, wier
ontmoeting afscheid was,
de stoel niet van de beuk
die witte schaduw gaf aan
wie ik in geen licht ontmoette,
het bed niet van de noteboom
die in een glanzend najaar een
versteend gelaat verbronsde.

Daarom kan hier mijn dood
vertrouwd mij worden als
de nachtelijke scarabeeën door
de maan verguld.

Daarom is uw getuigenis,
onbeëdigde vrouw,
bij mijn ontwaken
tijdverdovend als
een wond van een boom.

Van een venster voor een schaduw

Toen een zoon van mensen
zaad herkende en
de bronst der dieren aan
zijn nooddrift onderwierp
liet het water de leem
voor deze stenen achter
en schoten beuken en
eiken op voor dit hout.

De schaduwen die de tuin
bevaren voeren af in die tijd.
Ook die welke we verwachten
al weten wij dat er zijn
die de wereld niet raken.
Eén is er die valt over mij
tot duisternis stolt en
mijn adem stremt.

Gij zijt voor haar op een venster
bedacht want ik zal binnen zijn.
Vergeet niet het open te doen.

Van de boeken

Zij zullen niet meer bewegen
al hebben ze steeds bewogen
zelfs achter het spinrag van tranen.

Ook 's nachts bewogen zij zodat
ze 's ochtends in mijn handen koel
verokerd waren. Zij die
zich in een spiegel lieten zien
verwekten koorts als van een kaarsvlam
als van een stalkaars soms.

Er zijn er die als geisha's
bloemen schikten die ik had
geplukt toen zij nog elders waren.
Niets wekt angst als zweven en
geen adem hebben voor een kreet.
Geen stilte stolt zo snel.

Zij zullen niet meer geuren van
mijn kamer onder stro
noch van de woning waar
de maan de schimmel aanvrat toen
de wolken waren vastgevroren
noch van het huis waarin mijn eenzaamheid
steeds sporen droeg van varens en
van varicellen noch van
ons onderdak, verdauwde vrouw.

Herinneringen aan de toekomst, aan
afwezigheden die niet door
verklaring op te roepen zijn: zwaar als
een mijt van duisternis blijven zij.
Maar helle vensters waren er
waardoor ik kon ontwaren wat
mij nog vervreemde van de dood.

Vijandige vervreemden van mijn jeugd
verzoekenden tot hindernissen
voetzoekers van beslotenheid
met hinderlagen van de dood
wachters bij de tijen van
mijn bloedstroom, bij de bron van
mijn pijnappelklier, zangers met
stembanden overgeplant van
uitgestorven vogels, verkenners van
oasen, verwekkers van luchtspiegelingen
waarvan ik later nog de puinen vond
in buurten van verstomde steden
en aan de grens van Solidaridad.

Van heden af zijn zij bestemd
om alle geuren te verliezen en
de kleuren van hun kolofonen want
ze zullen mij bezitten tot
zij dit huis verlaten,
de derde dag voorbij.

Van ons monakale licht

Meer herinneringen bekliven in
mijn bloed dan ik mij herinneren kan.
En meer vergetelheden
dan ik vergeten kan.
Ze hebben mijn longen aangevreten
en de kamers van mijn hart.

Er stond een geest uit op.
Hij zocht me door lang
voorbij vertrekken
maar vond me hier
eenvoudig als de lucht
die stemmen verwekt
en stilten.

Sindsdien licht ik geen woorden toe,
witte kelken met zwarte draden,
maar schemeringen die uit
ons monakale licht ontstaan
en maritieme duisternis verwekken
waarin kwallen sterrenbeelden
vormen op het strand.

Hier wil ik immers wezen
wat ik zonder afgunst ben.

Telkens is daar
almeteens de tijd.

Van het onbekende licht

We kennen dit licht nog niet.
We kunnen dus niet weten
of onze gast het kent.

Vruchteloos is er doorheen
te dansen: het weerstaat
aan ultrakorte golven:
ons lichaam neemt het niet op.

Het is echter gewillig om
een tuinslak te zoeken
de schaduw in de vleugeloksel
van de zwaluw te vinden en
de schemering in
een japanse lelie
de mol te verblinden
de diepte te peilen van
het watervlak dat
ligt voorbijgedroomd.

Gij blijft ongehoorzaam
aan vijandelijke tijd en gij
weerstaat aan herinneringen.
Maar open is dit licht als
tussen Delos en Hekaté:
het lost de schaduwen op.

Om het te kennen
mogen wij geen ogenblik
vervreemden van elkaar.

Van de slapende katten

Drie katten slapen in
een ander licht dan
woorden geven, nu de bomen
van hun eigen stilte buigen.

Straks cirkelen cyclamen-vlinders
om u, gouden vrouw.
Van stilte wordt beweging
licht als van planeten.

Roep op wat niet geschreven is
nu de dorst naar aanwezigheid
wordt gelaafd met
landverhuizende ritmen
van stilte.

Gij slaapt achter twee deuren:
ik heb een alibi.
Maar wij bewonen niet voor immer
de donkere wereld die
ons licht geeft en
onze wellust is.

Eens sluit de ruimte van mijn lijk
mijn aanwezigheid uit.
Dit huis is mijn getuige.
Een lijk is verlatenheid.
Ik ben en ben niet meer.
Met de Griekse lading van
dit bedrog vaart
de stuurloze boot uit waarvan
gij zelf een metafoor moet maken
geen verrijzend gedicht.

Van het schip dat niet naderen wil

Dit is het koele hart in
het kille lichaam van de nacht.
De beide stoelen, staan
verstommend stil.
Er is een schip dat
niet naderen wil
maar een schaduw werpt op
de boeken, een doek van
ontelbare beukekruinen.
De kleine geteerde tafel
bekent zich van eik.
Opgeborgen wetten weren
het licht op de vreemde kleur.
Ogen ontvangen licht van
binnenuit waarin
het lamplicht duisternis wordt.
De zwarte zetel met
moeders zwarte sjaal staat op
de rand van een ravijn.

Ik spreek over ons vanuit
mijn geboorte en die het horen
behouden ronde randen rond
hun ogen tot
ze vier etmalen blijven slapen.

Dan tasten hun handen naar iets
dat hun verdenking dekt.
Maar het is niets.

Dit moest een gesprek zijn
met mijn dood. Ik wacht nog
tot morgen vandaag geworden
illegaliteit en illusie tegelijk.
Morgen dan is ook voorbij
wat niet is geweest.
Onder meer mijn dood.

Van de orkaan

Dit is een orkaan
met zwarte lelies aan
het zwerk en
wolfsmelk in
de zwarte voegen.

Verlokkelijk als
een woud met lange lianen aan
de zelfkant.
Met regen als
aaneengeregen lippen op
het ondoofde dak.

Ik was vandaag alleen
(ik bedoel alleen)
en de wind heeft
ingevreten etsen uitgewist
ook een overjonge vrouw
die runen las in
voorjaarstwijgen
aan een spiegelraam
met de nacht reeds tussen
de dijen in het ochtenduur
dat uit de rij was gevlucht.

Wat kwamen Casanova en
Don Quichote hier doen?
Ik vraag waarom mijn open ogen
u niet meer zullen zien.
Ik antwoord niet.
Gij hebt ze gesloten om
mij beter te zien
in mijn afwezigheid
de ruisende klip voorbij
waar uw mededogen
overslaat naar uw ademen.

Gij zult mij buiten
mijn lichaam zien.

Van een alibi

Toen syncopen binnenslopen in
het ademen van moeder was in
Malaka de muskaatnoot rijp.
Een metagram als een waterorgel
van muggen bespeelde mijn hersenvlies
terwijl uw hand mij koel
vervreemdde van verdriet.
In uw blik ging een karavaan
zonder bestemming voorbij.
Tot ballingschap was ik niet
veroordeeld, ik was erin verdoold.
Maar zij verleende mij niet
het onbekende van
uw labiele sterrenbeelden.

Toen stierf mijn moeder in
een miniatuur. Ik had
geen enkel alibi meer.
Daarvoor moest het huis worden gebouwd
dat wij samen niet alleen
betrokken. Afwezigheid vindt
geen verklaring meer.

Van de glanzende vloer

In het papaverveld van Daphni
op de asfodelenwand van Mistras
liept gij over de Waterslang,
witte vrouw in verwijderde weelde.

Hier in dit huis zijt gij geheel
in ochtendpit en avondvlam
maar ook in de magnolia
van morgen, de veronica
van overmorgen. Nog altijd in
de aster en de zinia van
de voorbije zomer. In alle
weerkaatste licht en voorjaarsgeluid
van toen de vloer onder
de Noorderkroon te glanzen lag,
beschaduwd door uw schouder;
toen meteoren waren woord
geworden. Op de pauwestaart
was de blauwe roos ontloken.

Sindsdien werden de nachten door
verheiligde herkauwers afgegraasd,
de dagen door vermaniakte automaten
afgegrendeld. Mijn dood wekt
echter geen verleden op
geen af te wachten lot.
De letterklanken van elk woord,
ontwortelde vrouw,
vervluchtigd tot geluidloosheid.

Van de afvoerbuis

De noordwester doet de afvoerbuis
verlicht elektronisch trillen.

De tijd voor tertsen
nadert snel.

Het eiland drijft af
zijn kust ondermijnd
door het zog van hozen.

Safraan dringt door als
de geur van versgezaagd hout.

Uw stem valt stil in
de verste golven.
Gij zijt aanwezig als
erts van een nieuw metaal.

Het is tijd voor tertsen
bijna voor nonen
want morgen verjaar ik weer,
vóór primen nog.

Mijn dood schenkt me tijdig
een oesterschelp vol zonnewind.
De tweede ligt in de spiegel
die golven verteert.

Er komt wellicht mist om
het huis vannacht
en wist zijn sporen uit.
Maar zij blijven in mij.

Van de foelieloze spiegel

Beluister de vrede, vrouw,
van wat ons verlaat.
We moeten de verbondenheid
behouden met het onbewustzijn
van alle biochemie.

Een vergeten peer ploft rot in
het gras. Onze fazanten vonden
het gevaar in het bietenveld.
Maar op lava (van woorden ook)
wordt Lachrima Christi gewonnen.
De sibbe van het patrijzengezin
wordt door de zon gekremeerd
maar ook op de maan
zijn kraters gedooft.

We moeten de wegen verdelen
die te eng voor ons beiden zijn
tot over luchtledige grenzen.

Aan weerszijden van
een foelieloze spiegel
ziet ge mijn dood
die geen herkenning mist.
Hij toont u groene weiden
vervuld van wind
als uw dijnen gesloten zijn
en toendra's
vervuld van tegenwind
als tussen uw dijnen
de golfstroom opgevangen is.

Er zit altijd een scharlaken vlinder
op zijn schoudervlies, die hem wil doen
geloven dat gij niet geboren zijt.
Maar hem is het om de vlinder te doen
en mij om de pitten van de meloen.
Zo spelen wij met hem.

Vergeet gij dat er hippogriffioenen
bestaan, dan weet gij niet
wat inzet is.

Van de rotonde

In de rococo rotonde blijft
een venster zonder uitzicht op
de waterpartij als
een hoogoven brandt in
de nacht op een spies van
een rechte weg. Het geeft
slechts uitzicht op
mijn dood van buitenuit.

Een gobelijn bestendig
met zeemeermijnen die bestaan
waartussen ik zijn toespeling begrijp.
Nog is de dood
de wereld niet.
Slechts eens mijn dood.

Ik wil uw dijen scheiden,
onafscheidelijke vrouw,
maar beter is dat ik
uw hals betrek in
de verkwisting van mijn wil,
kaballavrouw als bladgroen stil.
Omdat gij weet: aanwezigheid
kan niet volkomen zijn.
Bereid u voor op mijn afwezigheid
als een savanna wijd
want wijder reikt uw leven niet.

Van de olifant in veren

Knossos wies uit een zonnevlam
Mykene uit een meteoriet.
Aldus is dit huis vervuld
van echo's met veranderde stem
en van een dageraad die niet
over de velden kwam maar
rechtstreeks uit het bos
waar een olifant in vogelveren
alleen een kind niet verrast.
We weten nauw bijtijds dat er
wezens zijn waarvan slechts
de schaduw de boomtoppen raakt.
Maar dagelijks missen we rakelings
een eeuwigheid omdat we ze slechts
in woorden vinden. Alleen de dood
mond niet in een eeuwigheid uit.

Gij volgt me terwijl gij
nog lucht in uw longen haalt
en ik in de dood ben als
de dageraad in de lucht.

Van de wijn Gigondas

Gigondas heet de wijn. Hij werd
langs de Rhone gewonnen, maar
ik drink hem 's winters met
woorden waarvan dovenogen glanzen
zoals antieke steden wassen onder
sneeuw als een verderfelijke flora.

Noem een mens die zeemeermijnen
opvist uit het meer van Genezareth
en ik zal hem genezen van
mijn misverstand. Ik ben
met iets alleen, niet met iemand
vanavond. Ik meen met de straat
waarlangs lijken van bomen lagen
toen ik over molenwieken vloog.
Niet minder aandachtig dan voor
vokalen bij gemis aan woorden.
Het moet boeiend zijn
er lettergrepen van te maken
als van Amenophis Echnaton.
Maar daar komt de dood voor
in het geding. Die is er
nu niet maar heeft altijd
gelijk als een maretak.

Van de ingerichte stilte

Afgestemd op verstomde geluiden
en voorgoed gevestigd heb ik hier
een stilte ingericht met haard
en bad zodat ik ongehinderd dromen
onderwerp steeds als vervolg ervaren:

een toon boven de drempel van
het oor, die hoger was ontstaan
als blinde mogelijkheid.
Maar gij stoot een wrange vraag
wijdopen van op een kier
zonder de stilte te storen.
Gij weet wat ze beduidt
zolang ik niet in haar
ben overgegaan nadat
ik mavrodafne dronk.

Van Ruusbroec

Geen huis is zo verlaten
als dat waarin de dag
van indigo verbleekte
toen onze blijdschap
ongehinderd het licht
voor de laatste maal doofde.

Hier echter lazten we reeds op
de vloer de schaduwrunen van
de populieren voor ze
door muren onleesbaar
waren gemaakt.

De beek was nog helder en groen
vol maluwe de tuin
mijn dood nog antipode.
We hebben lang het huis
verlaten waar geen schaduw
woord kon worden en de beek
de schemering vertinde.

Hier zien we Karóland geel van
de regen en Zanzibar in
de zee verzinken.
Want open is de lucht
hier voor mijn dood.
Herinner u de les van Ruusbroec
onder de linde.
Ver van God, verzekerde hij.
Maar gij geloofde hem niet
want gij verzamelt vleugelzaden
van antieke scarabeeën.

Maar ik mag zijn woord
niet vergeten.

Van dat het huis eenzellig is

Toen het graf was blootgelegd
van Mykenes koning en
het gouden masker was weggenomen
viel zijn lijk in stof uiteen.

Het lichaam van Cheops vindt men niet.
In onbestaande vertrekken
van zijn pyramide
verdwalen kosmische stralen

Dit huis is zeer eenzellig.
Geen woning is zo naakt
met aandacht gevuld voor
de wind uit de melkweg
in de oesterschelp.

Ik zal worden weggedragen
in de kille deur de lichte tocht
uit een Romaans gewelf.
Gij zult mij begeleiden.
Verstil vooral uw stap niet
op de dennenvloer.

Van gemeenzaamheden

Ook uw verleden
zal mijn dood
in deze woning vinden
zelfs de dromen die gij slechts
nog in vergetenheid onthouden hebt,
tevorens zo ontheemde vrouw.

Zo zult gij dan mijn beeld
niet schenden maar mijn blik
vergeten en mijn ademgang
mijn hartslag die
gij hebt beluisterd toen
uw aders waren ingeslapen.

Uw roeping is de brand in
de planeet te steken van waaruit
de wereld ons ontging.
Want haar bewonen kunt gij niet:
geen licht is nog gemeenzaam en
geen oxigeen nog, geen hormoon
geen vocht, geen toon
van vlees, metaal en steen,
geen boom vooral.

In dit gedicht alleen
is stof niet aan
een vorm gehecht, niet aan
een afscheid geest.

Van de twaalf vragen

Wat zal de zin
van deze woorden zijn,
de woorden in mijn mond
verstorven, het laatste
geruis gedooft in mijn oor?

Zal het vreemd zijn dat in
uw zwijgen geen fonemen
herkenbaar zijn, dat het licht
ontbonden wordt in
uw ogen zonder lenzen?

Zal het vreemd zijn dat
uw handen levende handen
vinden waar uw ogen
mijn ogen verloren, dat
het boek niet verschoot waarin
ik een schuiloord zocht, dat
een ledig blad papier ligt waar
ik vruchteloos woorden
verdwijnen deed?

Zal het vreemd zijn dat
mijn hoofd op het verbeelde kleed
geen zwaartekracht meer heeft, dat
er geen brood is als de stilte
wezenloos de dag verlengt?

Zal het vreemd zijn dat
een vleermuis een dagvlinder wordt
als avondschemering mijn schaduw is, dat
een deur dichtslaat zonder tocht voor
een landschap zonder boom, dat
de lucht niet drukt op
mijn borst zonder hart?

Zal het vreemd zijn dat
gij leeft?

Van onze lucht

Onze lucht bereikt ons door
een nauwe gang uit
het Haar van Berenice waar
het koud en donker is
en zij spreidt zich met lust
om ons werelddeel waar
het licht en warm is
ook vannacht.

En wij ademen haar in.
Wij beschrijven haar niet
al zien wij haar evengoed in
de wijn als in het water, op
de paddestoel als op de portulaca.

Zij weerstaat en trekt aan.
In de slaapdroom verspreidt
zij licht en in de waakdroom
geeft zij schaduw van
wandelende bomen.

Zij smaakt nu naar
de wilde honig uit
mijn kindertijd.

Vannacht als de maan
de trap opklimt
is de lucht doorschijnend duister
en zeer voedzaam bovendien.

Dat weet ook mijn dood
door zijn lange ervaring
van mijn longen.

Van de kaarsvlam

De kaarsvlam wil zweven
als weet zij wie ze verlichten wil.
Dat is wat ik verwacht als
ik aan de tijd verzaak.

Sluit dan uw ogen om
uit te zien naar
een ontstolde duisternis.

De wind is adem van
de melkweg: sluit uw voorhoofd om
over de brug van Varol te gaan.

De cello-droom van de Kol Nidrei
is volmaakte boog naar stilte:
sluit uw oren om vegetaal
die stilte te betreden
die nog een eiland is
maar overtreed haar niet.

Mykene blijft bevolkt
met vleselijke geesten
maar Argos zonder sporen
van vertrek of wederkeer.

Keer ik van Argos
of Mykene weer?

Van de Kol Nidrei

De boordevolle purperen orchidee
in de voorlaatste woning
regelt mijn bloeddruk niet meer.
Gij verkiest de gele dwergkrysanthen:
een rilling van gouden punten
over uw huid.

Waarom heeft een god ons verlaten
die als een gletsjer geduldig wacht
op het geslacht dat god moet worden
omdat het geen goden meer schiept
uit spoken van roet en rook
als gieren geen duisternis
meer vinden te verslinden?
Ik kon geen god verzinnen
die mij mijn dood kon schenken.

Een spiegel werd voor de mond
van mijn moeder gehouden
toen zij ding geworden was.
Voor u zal mijn afwezigheid
geen einde vinden.
Voor mij de laatste blik op god
die zich verwijdert van de mens
en reeds een overzijde van
de melkweg heeft bereikt.
Nu fluister ik mijn dood
mijn leven toe dat hij bezit,
- terwijl Max Bruch de cello van
zijn Kol Nidrei nog tijdig uit
het dreigend drijfzand tilt.
Dat is het wat ik horen zal.

Van de woning in de tuin

Gij weet niet eens hoe breed
en machtig deze woning is
als een zwangere vrouw die
vuur proeft met watersmaak
en tarwe met tranen.

Zij vertoeft in de tuin en
verduistert hem, verstomt hem
tot roerloosheid van alle lippen.
Maar mijn longen zijn licht
en blijven verlangen.
De aders op mijn handen
zijn zichtbaar in de zon
en vermoedelijk ook in
de slaap. Maar de vingers
aan mijn handen loven haar
op vele harpen, ook als de tijd
zo lelijk lacht dat zij ervan
ontstelt en u de tuin verbiedt.

Vrees niet: de tuin
blijft vrij voor u.

Mijn dood echter vindt ge niet
zolang de sluiers beweeglijk zijn
van deze schaduwrijke flora van
verwijdering, zolang gij niet
het huis opnieuw herkent als
mijn gesloten ogen u levend zien.

Van de vervulde tuin

Nu zijn ook de gouden katalpa
de moerbeiboom en
de mispelstruik geplant
voor deze derde lente
zoals voor mijn laatste.
En overal schieten eik
en vogelkers op tussen
de koniferen. Kupressen
groeien naar een grafveld toe.

Aldus is alles veranderd.
Voor mijn dood zoveel meer om
vertrouwd te worden.
Mijn tijd wordt opnieuw
herteld en mijn bezit.

Ik wijs u de botten op
de onvertrouwde twijgen.
Hun ingehouden leven
berilt uw voorhoofdvel.
Mijn hand drukt op uw hoofd.

Altijd samen vindt ons
de tijd in de droomtrapeze.
De bries is niet meer broos.
De windroos op het purperen bos
ontbladert tussen de bomen.

Van de blinde bloem

Van veel kwatrijnen
was Khayyam dronken
in zijn nuchterheid
van één kalender.

Te Nisjapoer in Khorosam
de koran een burleske berg
met aan zijn voet een groen ravijn
en apokrief een wijntaveerne.

Djengiskhan neemt de horizon in
die gij niet ziet, toegankelijke vrouw,
omdat gij weet dat elke wereld klein
waar een mens een woning vindt.

De dood is stof, vermoeid van wind,
van adem zelfs,
een trouwring van stilte
in drijfzand dat stolt.

Kom dan de tuin in, Omar,
en toon mij de blinde bloem
die mijn handen verheldert
zodat ik de vezels voel
van een ontvleesde hand.

Van de anemonen

De vraag of anemonen zullen bloeien
is aan arbeiders gesteld
die de weverij bezetten.

(Over een staking werd niet
gestemd, verzekeren zij.)

Ik heb ze toch verpoot terwijl
de telefoon nog tegensprak
maar geen gelijk kon halen.

Sjakoentala was er getuige van.
Ze zei dat ze gekomen was om
de winter uit te wissen
die echter nog niet
geschreven was.
Zo ging ze weg.

Is niet onwerkelijk
ons samenzijn in
de duur van de nacht
na die dag?
Onze gemeenschap zijt
ook gij zodat gij nooit
meer ongeschonden zijt
voorbij 't ondeelbaar ogenblik
waarop mijn oor u niet meer hoort.

Van het afgesproken teken

De brem bloeit en
de gerst groeit uit in aren
tot aan de westerwolken.
Het bos is louter lithofaan.
Antilopen vluchten
diafragmaal uit uw armen.
Vergeten lengt zich als
een schaduw uit.

Dit is het afgesproken teken:
zweven in droom
vol verrukking en vrees
hoog over rijpe beemden.
Hier zal het zijn:
in uw ogen stijgt
de nevel op van een legende.
De gevel hangt aan de horizon.

Van Frankenthal

Mussen baden op het dak om
een FM-antenne die
op Mozart wacht. Dit is
een wachtende woning
vol als een wolk,
een grens van afwezigheid
als een haven.

Vanochtend raakte uw adem
een vleugel, dacht ik, maar
het was een golf die toevallig
de stroom van een leven bevoer.

Ik eet Frankenthal. Het kind
dat ik was werd gestraft om
twee gestolen bessen.

In de kathedraal van Chartres was
uw oorlel rijp toen ook
de Provence voorbij was.
We kennen nu de rekbaarheid
der uren die niet tot
ons bezit behoren:
de katoenoogst is
voorspoedig in Egypte.

De zwaluwen kippen schaduwen
in de kupressen voor
de volgende lente.
Mijn dood plukt amoeben
van leeggeplukte mispelstruiken
omdat hij Frankenthal kent op
de planeet aarde van de poolster.

Hij vertelt me morgen over
Andromeda. Maar morgen
is het Medina.

Van de fazanten

De fazanten zijn teruggekeerd
uit een onbestemde wereld
ergens dicht achter
de rode esdoornengrens.
Zo klein is de ruimte van
deze wereld. Eenmaal
was Hellas een wereld. Nu
is de wereld veel te groot
om een wereld te zijn.

De fazanten bevrijden ons van
de wereld waaruit ook vandaag
elke seconde zeven Aziaten
verdwijnen. Alles
bevrijdt ons hier.
Ook sneeuw en regen
zon en mist. Hij weze
gezegend die komt in
de naam van de grote verdrijver.
Hij krijst. Ik hoor
een arend langs de Parnassoswand
van Delphi stijgen.

Wij wonen hier:
de schuine populieren ruisen.

Van de jachthoren

De jachthoren klimt op
een kyrië naar de nacht
van zwarte lavendel.
Het paard hinnikt
alle schaduwen toe
waaruit de koeien
weg willen komen.
De mythische maan
verstuipt monotoon
toxinen over het bos.

Maar nog kan ik de ringen van
de wesp ontcijferen en
de blauwe hoeve ontleden.
De nachtelijke jachthoren is
geen wild op het spoor
wel het licht op de weg
maar glijdt in een afscheid af.

De zwarte kaarsen zijn gedooft.
Mijn dood is nog altijd onderweg
steeds in het bereik van
mijn bereidzijn sinds ik uit
een droom werd gewekt voor
ik was ingeslapen.

Een ei van licht danst op
een duistere waterstraal.
De jachthoren zwijgt.

Van de heksenkringen

In de zee vanuit Mykene
zaagt gij malve lithofieten
wassen waar Agamemnoon was
geland in eigen dood.

Hier vindt gij heksenkringen in
het gras en de glazenmaker die
de kupressen bespeelt terwijl
de jonge Zuidafrikaan reeds
een maand zonder onderlijf leeft.

Morgen zit de cedum vol
vlezige vlinders terwijl
Betty Lin uit Kwala Loempoer
tot oceaankoningin wordt verkozen.

Ook morgen vergezelt gij mij
naar mijn dood, reeds
sedert Aketaton werd verwoest.

Van de brandende bramen

De brandende bramen aan de beek
verbranden niet: zij voeden zich
met Jahweh's as.

De weg waarop Abraham zijn sandalen
achterliet keert terug naar
een vroegere dageraad achter ons.

Wij gaan derhalve dezelfde weg
maar de bramen branden niet
want as is zwaarder dan vuur.

En samen kunnen we niet voorbij.
Herinner u mijn ogen
vloeibaar in orgasme.
Gij hebt telkens hun iris
weer vastheid gegeven, zodat in
hun lenzen ellipsen
brandpunten kregen. Herinner u.

Maar nu moet ik alleen voorbij
naar nergens meer.
Naar niemand meer.
Naar niets.

Mijn dood verwekt geen brand.
De bramen bloeien weer.
De bessen rijpen weer.

Van de naakte haven

De braambessen rijpen traag:
een zon blijft gedoofd omdat
het noorden nog niet doorbroken is.
Zo toeft de tijd.
Ik adem trager nog.
Gij waakt bij mijn blik
naar de moerbeitwijgen.
Dat ogenblik ligt in
uw ogen open als
de vlakte van
de Camargue.

Een wijde aanwezigheid
houdt ons zwijgend op.
Geef haar geen naam.
Zoek vooral voor uw vrees
geen onderkomen in
bekende streken.
Het onbekende is
geen landschap meer,
geen stad. Het is
een naakte haven vanwaar
alleen wordt uitgevaren.

Onthoud die mij,
Euridike.

Van de nevelslierten

Door de nevelslierten draven
ruiterloze paarden naar
het najaarsbos. Ze laten
onze woning onbewogen in
de schaduw van een meteoriet.

Morgen is de herfst zo heerlijk
dat mijn dood niet weerstaat
en dichterbij komt over het veld waar
de haver uit haar schaduw glee
om ruimte te zuiveren voor het huis.

Morgen is elke dauwdrop
een regenboog die van varens geurt
zoals elke druifbes van vader
adellijk was omwaasd.

Morgen waaien alle schaduwen
aan flarden en lost de nevel
tot louter helderheid op.

Ik heb echter eerst nog
een nacht te maken waarin
toxinen worden uitgedroogd
maar ook een ochtend waarin
de deur van de kamer opengaat
op de geest van water en vuur.

Aldus treedt gij voorzichtig
binnen in mijn ongelof:
een winterhemel naakt
als een gelooidde huid.

Maar dat zal een woestijn zijn
want mijn dood delft ook uit zand
een herkenbaar symbool op,
ongelovige vrouw.

Van het gunstige jaargetijde

Het is nog even voor de tijd
dat de wind door de lorken wil
maar toch niet door
het boordevolle najaar komt.
Er blijft ons nog de cybernetica
om in het kweken
van wilde cyclamen te slagen.

Gij kunt slechts worden gered
door een vleselijke medeplichtigheid
aan mijn verpuurde puberteit.
Dit is een gunstig jaargetijde
zonder georganiseerde gerechtigheid
die zich religieus vergist.
Terwijl de stilte nog ongestold
de schaduwen beveiligt
zijn wij behoed voor de dieren
die buiten onze schaduwen
hun stamboom ontschorsen.

Wij moeten wederkeren
ook als we niet zijn weggegaan.
Want hier is beider eenzaamheid
het samenwezen van
een kind met zijn slaap, van
water met zijn spiegelvlak.

Gemeenschap over
leed en blijdschap,
een wolk over alpentop.
Gemeenschap van medeplichtigheid
aan de eenzaamheid van mijn dood.
Gij kunt geen andere liefde verwachten,
vervreemd verwekte vrouw,
dan door uw geboorte voorspeld.
Geen tijd blijft onvolbracht.

Van een wachtend verleden

Op het einde van november
vergelen eindelijk
de jonge kruinen
van de Japanse kers:
de wind ging liggen in
de netten van de vogelaars
aan de noorderwand van het bos.

Ik ben verleden dat
zich inspannt om te worden
in het wachten op de val
van het volmaakte blad.
Maar gij zult voor uzelf
een vraag geworden zijn,
verraden vrouw.
Geen dood wordt nog
een nieuwe wereld
sinds mijn dood niet meer
tussen de rode rododendrons draalt
waar nu dianthus bloeit,
sinds mijn armen hun gelofte van
gehoorzaamheid verbraken,
sinds u mijn mond niet roept
zelfs louter met de lippen niet,
niet meer.

Van de mispel

Terwijl één mispel de hele tuin
met rijpe momenten vult
wordt een herinnering ouder dan
haar naam.

Nu leeft de mispel als
een zachter hart
soms als een harde vraag.
Want mispels rijpen traag.
Ik zou mijn dood te hulp
moeten roepen om
mijn wachten zin te geven.
Maar mijn stem begeeft
nu mijn wervels nog
de sporen dragen van
de pijlen weggeschoten uit
de bogen van uw beide lenden,
nog steeds verblinde vrouw.

De mispel is bevroren.

Van de mol

Geen mist wist van handen
de sporen uit, nog minder
van ogen (die
vermenigvuldigt hij)
van lippen weet ik het morgen.

Eén altaar is er waarop hoop
als offerande
- neem en eet -
verwachting wordt.

Het huis is een verhuisde vraag
zoals gij hebt de mol verjaagd
met menselijk geluid.
Heel anders dan uw voetgeluid
wanneer gij komend zijt
(gij zijt nog komend in
verwijdering)
uw handen gloeiend van uw keel
zodat papier zelfs geurend wordt
van hun weerschenen droogtekring.

Bedenk dat deze mol
mijn stappen niet herkennen mag
opdat hij tot uw haat
geen toegang vindt
als niets meer iets
van mij bezit
niets meer verkondigt: wacht
hij komt.

Van John Strobatse

In kruiden lig ik die
zijn uitgebloeid.
Lavendel en tagetes
geuren bitterzoet waar
ik spichtig onkruid ontbloot.

Het sneeuwt in Lapland,
in Zuid-Afrika wordt
de Tswananeger John Strobatse
hoofdman van zijn stam
door onze stamgenoten.

Het sneeuwde in mijn jeugd
op bittere bessen (en toen
was daar ineens de tijd).
Later beval ik
gebeurende woorden met
op afstand een zin als
een scherpe snede brood.

Toch ben ik aangekomen in
de kruiden om dit huis,
ook de cydonia (Egyptisch rood
toen de zon in drijfzand scheen)
die nu zijn onvruchtbare vruchten
neerlegt in oktoberzon
onzinnig als de dood en
al wat hem tegenstaat.

Van de virus

De yucca de cydonia
beprikken mijn handen
ze zullen in sneeuw verbranden.
Kindersneeuw met oranje speelzucht.
Maar intussen krijgt het rode bloed
gele randen en wordt het met
een virus vertrouwd die het
een naam geeft.

Niets gaat voorbij.
Zelfs de grenzen van
de bliksem bloeien uit
tot zaad op doortocht.
Onderwaterweelde helt
naar bestendigheid over.
De windroos is een inktvis.
Enzovoort naar alle verten
en naar overmorgen.

Een bij raakt met haar angel
een zenuw die door
uw lippen vergeten was.
Maar ik ben aan de droom
begonnen die van
de droom bevrijdt.

Dit huis is herbergzaam
tot in zijn dovende schaduw.
En mijn dood is niet schuw.

Van Bach in de sneeuw

Viool en klavecimbel: Bach.
De sneeuw dringt tot
het venster door maar
verwijdert zich wijd op
koude koniferenarmen.
Daarachter is een kerkportaal
vol licht maar zonder
toegang tot een tabernakel
al wordt er op de deur geklopt.

Een vreemdeling denkt misschien
aan iemands dood: geen andere
dan de mijne kan het zijn.
Het kloppen houdt niet op.
Er wordt niet opengedaan.
Maar open is
wat moet open zijn,
zegt Johan Sebastiaan.

Gij hoort dat zeggen,
zielig verwekte vrouw,
geboren op blauwe sneeuw
zonder uitzicht op Aketaton.
Daareven lag er voor
mijn dood een weg naar mij.
Mijn adem is immers ontkild.

Van de nachtsneeuw

Op de nachtsneeuw het licht van
onzichtbare toortsen.

De lucht trilt van amoeben.

Uw gelaat staat open als
een heide naar de sterren,
open als bestond het niet,
o vrouw van bijenvlerken.

De sneeuw bevrijdt ons:
we kunnen de wereld verlaten
langs een woord.

Maar de nacht drijft af
traag als de Taag
waar toro's grazen.

Tussen ons en de sneeuw
ligt een scheppingsdag,
tussen sneeuw en wereld
staan onze sterrenbeelden stil.

Tussen mijn dood en mij
slaat gij de vleugels uit.

Van de hoeve

De hoeve hangt onwezenlijk
en onbewoond
opgelicht door de tijd
uit de kern der aarde.
Maar de tijd zijn wij:
zijt gij, ben ik afzonderlijk.
Wij kunnen niet in hem
tezamen zijn als niet een god
uit onze liefde wordt geschapen:
een nova die een ogenblik
het ademen van het heelal vertraagt.

Ik honger naar een god
maar het heelal is zonder hem
reeds vol, daarbuiten is
er slechts afwezigheid.

Maar mijn afwezigheid
zal anders zijn dan
mijn afwezigheden waren
toen ik nog weerstond
aan de toxinen
van mijn kindertijd.

Van een andere zon

Mijn dood wandelt tussen
de beuken en vangt
de stralen op van
een andere zon waar
een boom is omgehakt.

Elders hakt een taalsatelliet
kortademig strofen over Biafra
maar kiest tenslotte voor
het rijm Vietnam. Hij had
ook India kunnen kiezen.

Mijn dood keert terug. Hij heeft
genoeg van de zoveelste zon.

Van het landschap uit mezelf

Nu zijn de lichtjaren korter geworden.
Nu kan ik het landschap ontvouwen
uit mezelf over het bekende dat
schatplichtig is aan de seizoenen.

Ik trek een alpenkam op langs
de horizon en open daar
de bron van het meer dat
gij van het zuiden uit bevaren wilt.

Zie nu de bodem van
de ballingschap nieuw als sneeuw
ontstaan uit het overspel
van uitgeweken ritmen.

Mijn dood had klandestien
het huwelijk ingezegend.

Van de witte boot

Toen Katharina zong op
de witte boot die met
de windharp voer in
de tijd die geen heden had
in de ruimte die ledig was,
zand en water gaven uren aan
die geen ritme verdroegen.

Ik lag moe van herinneringen
aan wat nooit was geweest
te luisteren.

Het sneeuwde niets op het huis
op de tuin op elke tak.
Maar het sneeuwde tegelijk
op het niets beschenen
door een zon van kopervuur.

Het was toen dat Katharina
zong op de witte boot die
terugkeert met mijn dood
aan het roer, net of hij
mij niet kent.
Maar we kennen elkaar.

Van Katharina

Het kind Katharina zit op
een tak van de katalpa,
haar knieën opgetrokken
tussen haar armen.
Dat is het enige bezit
waarvoor zij leven kan.

Als gij haar wenkt,
ontwaakte vrouw,
zit zij daar niet.
Wenk niet, nu zij
zo waarachtig is.

Ze mocht een schuilplaats
vinden in verleden
maar daar zocht zij niet.
Ze glimlacht naar mijn dood
die zij niet ziet.

Ze zit in de katalpa,
Katharina.
Ze komt er niet uit
want ze weet dat
ze niet geboren is.

Van het ongeboren kind

De duizend uitdrukkelijke dingen
die bij elke vervuldheid
aan onvervuldheid haar aanschijn geven
verliezen nooit hun levende blik.
Maar laat vrees niet toe tot uw hart:
het ongeboren kind zingt het non intres
voor het leven uit diepere longen
dan het kind dat tot volwassenheid
veroordeeld is. Het wil niet uit
zijn ongeborenheid verdwijnen.

Het weet waarvan ik werd beroofd
door mijn geboorte, en wat mij
wordt gegeven door mijn dood.
Verwachten blijft het toch.
Laat me dan gaan omdat
gij van mijn herfstes houdt
sinds het huis werd voltooid
met het bed van witte cineraria
langs een wand van wilde stenen.

Laat me gaan als
mijn dood mij
volkomen eigen is.

Van het tarweveld

Als het kind niet wordt weggehaald
van een oranje beemd,
zit het treurig in de trapeze
van de tweede zon.
De dochter van Jairus richtte
zich op uit duinen
vol vermiljoene dorenstruiken.

Katharina keert niet terug.
Van nergens keert iemand terug.
Telkens werd een aanhef
van de nachtegaal met lucht
gesmoord tussen keel en bek.
Nergens een rode raaklijn in
de blauwe aureool die
Joeri Gagarin om de wereld zag.

In de holle straat tastte geen oor
naar de fluistering van een kreet.
De tijd is kort geweest:
een roos van het keerpunt uit
naar een horizon van kobalt.
Tussen longen en hart ligt
een luchtledig hoogland.

Katharina tuurt naar het tarweveld
voor nooddruft en adem
en dauw.

Als mijn dood is voorbijgegaan
wordt zij vuur voor
uw frileuze leden
en water voor
uw verhitte voet,
verbannen vrouw.

De zevende dag zegt God:
het is goed

Van het kind

In de gang kwam het kind
uit een hinderlaag van geloof.
Het kwam rustig op
uw wenkbrauwen liggen,
mijn lief van eveningen.
Ik zei niet zijn naam.
Het noemde zich
schaduwloos in verschoten taal.
Het licht was weerschijn
en echo de naam.
Het zaad werd vochtig en lauw
maar de kiemen verdroogden.

Het is nu de tijd van de noten
die vroeger over het dak van
de stal onder de pereboom vielen.
Zij drogen snel uit.

Mijn dood let aandachtig op
het geluid van mijn tanden
al is weer op aarde
meer uranium gevonden.
De vrede wordt gevaarlijk voor
goedwilligen als overdaad
aan vitaminen.

Gij verklaart de vreugde
door algebra van gewijzigd licht,
maar geen dimensie heeft de dood.
Mijn dood is als het kind.

Van de berkebladsteel

Eén ogenblik slechts en
het vleeselijk medegevoel verdwijnt
het diafragma wordt wijder
en uw aorta krijgt
haar veerkracht weer.

De smaak van uw kind
vloeit in uw mond en
uw maag.

Niet voortdurend vormen zich beelden
die zuinig veel zon hebben opgeslorpt.
Nu begrijpt gij dat een verleden
te wijd kan worden
onder dit dak.
Gij hebt dat steeds ontkend
maar ik dacht logistisch in bomen
en menigmaal had een gave
de gestalte van een boom.

Zo was ik ver vooruit
op deze tijd.
Maar ik wist het niet.

Ik kauw op de koperen
steel van een berkeblad
dat tot aarde verging
toen dit huis werd gebouwd.
Geen dood herkauwt.

Van de klok

De rococoklok tikt niet meer sinds
kinderstemmen taal met u spreken
en schemerfonemen met mij.

Della Robbia geeft geen gelaat meer
aan ongeboren kinderen en
ik drink geen tranen meer om
mijn dorst te vertragen.

De klok, omdat ze stilstaat,
laat de tijd verderven
door adolescente geruchten
en verijzeld gele waterbloemen.

Middernacht irreëel als
de ledige spiegel voor
de mond van mijn moeder
toen iemand zei: voorbij.

Mijn vader maakte honigmede
en de bijen bedronken zich.

Ik nut nu de tijd
niet als een hostie
maar als een noot.

Trek dit gedicht uit
laat de wortels verdrogen
als gij mij genadig wilt zijn.
Mijn dood heeft de tijd.

Van het wachtwoord

Niet op de geheimtaal van
de boomstam komt het aan
niet op de kruin van
de stamboom maar op
het wachtwoord dat
van kruin tot kruin
wordt doorgegeven.

Een zomerzieke boom
spreekt een maanziek idioom.
Maar daar geneest hij van en
dan spreekt hij van de stad
uitgestald aan zijn voet.

Maar wij genezen niet van
sterven sinds het kind gestorven is.
Wij zijn tuk op toxinen die
eeuwigheid verdragen.

Maar één virus vindt de weg.
Hij laat zich herkennen aan
zijn onbeslistheid
tussen wanhoop en hoop.

Als gij me dan niet herkent
is alles tevergeefs geweest.

Van uw okselgeur

De geur van uw oksels in
het eerste bed is om
mijn vingertoppen gebleven,
om mijn woorden in
uw afwezigheid, zelfs om
de genen der eicel van
mijn gedicht. Ook in
de rook van het veldvuur
's avonds als het
niet meer brandt, in
het geruis der golven over
de keien in Bretagne, in
de jonge huid van
de verblekende berkestam, in
de Rembrandtse schaduw van
de verboden bijbel zowel als in
de gang van het Atheense ziekenhuis
met hompen brood onder het bed
van doden en in de zuiver
verijlde canso van de mistral, in
de houtas van de haard als
uw slaap zijn gulden getal herkent
en mijn wake haar epacta,
waartussen mijn dood met Mozart
de tijd overplant in
het kille lichaam van de nacht.

Van de gemiste kans

En toch blijft gij volharden:
het was mijn dood die tegen
het wagenvenster tikte en
warmte gaf als nachtzon.
Maar gij vergist u: zo komt
mijn dood alleen voor mij.
Ik heb de kans gemist
om hem te kennen.
Gij ademt op de snede
van een mes dat snelheid is,
ik adem op de versleten sleutel van
een overbodige duisternis.

Mijn leven doolt in uw aders om.
Ik zoek het niet.
Uw dreigende schoot blijft
ontgonnen gebied in
de bruidsnacht ondergesneeuwd.
En nu de zware januarizon
dwaalt over ons domein
misleidt de plantenrust de dood
van anderman, alleen mijn eigen niet.
Zijn de trekvogels dan toch
zoveel te vroeg vertrokken dat
gij niet meer weet waar
januari ligt op
de zinloze globe van de tijd
die tolt over zichzelf?

Laat u gewennen, nu
mijn dood zich heeft vergist.
Gij zult hem niet herkennen.
Ik zal hem openbaren.

Van de ruitenwisser

Ironisch ruist de regen.
Morgen zullen de lijken
der slierten mist begraven zijn,
dood als blaoenazuur.
Ergens wordt wreedheid geel
en weerwraak groen waar
een menigte blijkt
een inktvis te zijn.

Meer bepaald landen vier Amerikanen
als vaandelvluchtigen in Zweden.
En in de Sowjetunie wordt een generaal
die protesteert ten gunste van
een schrijver in de gerechtszaal
aangehouden.

Toch roep ik voorbarige beelden op
want mijn dood laat zich niet duiden.
De ruitenwisser van witmetaal schiet
weerlichten af naar mijn netvlies.
Een uitgeholde straat vol vrede
sluit me glijdend eindeloos in.
Een anemieke maan smelt
chemisch zuiver tot ozoon.
Voetensyncopen zijn pizzicato's
van een dichte vleugeladem.

Geen beeld nochtans kan op
de beemd van deze heilige woning
heilloos zijn. Schaduwen
van mensen raken niet
de gewelfde grond van
uw schaduw. Ze zweven hoger
voorbij naar het bos met
de blanke trossen.

Gij zijt thuis in dit land
van eiken en kastanjes dat
geen land alleen een licht is.
Gij wacht, vergis u niet,
op mijn dood. Dat
ontstelt u niet.

Van de automotor

De motor slaat aan: de lucht
is zwaar van zeven smaken.
De stroom springt in gensters op en
ruist van ontwortelde woorden.

Wij rijden naar een schaduw
die weerstand biedt en
komen terecht in een droom
terwijl in het land van Sjinan
Nippoer wordt gebouwd. Daarom
gebeurt heden dit wonder:
de motor slaat aan om ons naar
een meer te rijden van
voor het eerst gesmolten ijs
waarin ik word gedoopt met
de naam van mijn dood.

Maar als de motor wordt
uitgeschakeld herkennen wij in
de stilte geluiden die
veel ouder zijn dan wij.

Herken ze met erkentelijkheid als
geen enkel geluid mij nog
bereiken kan. Want eens zendt
een mens dezelfde geluiden naar
de verste nevelvlek uit.

Van de schelf

In uw schaduw
bet ik mijn handen
baad ik mijn vergezichten
ontlast ik mijn schouders
vind ik de boog voor mijn lenden
en de dauw voor mijn voeten.

In haar krijgt mijn geslacht
het wezen der bevrediging
het wezen van de geest.

De schelf waar ik
mijn ogen opensperde op
een landschap van stro
is vloeibaar geworden
en golvend. Wat ons daarover
met uileogen aanstaart,
groot en gestold, is anders niets
dan een andere schaduw
die wacht op het stollen van
mijn adem om licht te zijn.

Van onze haard

Geen god is niet
vernietiging, geschapen
door de mens.
Ook hij die uitzicht heeft
op onze haard. Wij zien
zijn licht op de as als
de vlam is gedoofd.

Dan zegt gij: dit huis
is avondlijk. Gij dient hem
in overgave van uw minuten
die lopen als hagedissen op
een loodrechte rotswand.

Maar gij ziet niet de wijzer
van uw zonneplaat. De tijd
is even mondeloos hier
als te Mandeley.

Maar god is almacht,
zegt een mens onverwacht.
En dan ontvangt gij hem in
dit huis. Maar gij ervaart
dat ik zijn macht ontken
als de hagedissen roerloos
blijven zitten in
de schaduw waarin gij
mijn dood herkent.

Van de vinger tussen bladen

Er viel sneeuwlicht op de stad
toen wij pas waren aangekomen.
Ze kreeg een gelaat
gebruind door eeuwen gotiek.

De bleke hemel stond vol gewassen
van zeestof en zonnestort.
Hij lag open voor de voeten van
gezanten die heilsboden moesten zijn.
Zij waren echter geheel opgenomen in
de vervoering van een cellist,
een glanzend individu die van
de middag was overgebleven.

Maar in de kamer kwam mijn dood
mij levend vinden: ik zag alleen
een vinger die tussen bladen gleed
en telde. Gij wreeft uw voorhoofd bloot,
vervoerde vrouw, en toen vielen
de vissen in het akwarium stil.

Gij waart ontroerend onbewust
en dacht: waar begint de zee?
De zee begint zomin als de zon.
Gij zaagt de vinger niet maar
ik was het die de bladen telde
met getallen als schaduwen van
bomen in de palle middagzon.
Gij wisselde met verwijten af
en in de stilte, polyfone vrouw,
viel de vinger stil.

Van Banja Luka

In Banja Luka zijn mensen
van angst gestorven. Toch zijn
de doden in de minderheid,
anders dan in Skoplje weleer.

Ik dacht er knetterschoten
te horen, maar het waren
alliteraties van een vredige taal
uit vliezen losgemaakt.

Te Washington werd immers
een kinderarts aangehouden
omdat hij niet wist dat
een kind wordt gered om
als soldaat te sterven.
Er werd immers ook zopas
een kunstmatige levensbron aangeboord.

De tijd heeft nog altijd niets geleerd.
Hij blijft analfabeet.
Ervoeren wij niet dat slechts
wie onbelichaamd is
tot inkarnatie komt?

We zien de laatste krysanten
verwelken door ochtendvorst
terwijl golven verdolen
tussen twee meridianen.

Mijn dood speelt soms
een andere dood
mimerend hoe Sokrates
werd verleid, hoe Seneca.
Maar voor de piloot die op Groenland
is neergestort aarzelt hij nog.

Van Banja Luka vertelt hij nu.
Gij hoort dat ik luister.
Gij hoort mij niet,
geheugenvrouw.

Van Emmanuel

De schemeren herinnering
aan voorgeboorten
wordt door mijn dood
tot ijs en duisternis verdicht
als het eerste kind
op Uranus wordt verwekt:
Emmanuel.

Voor u ben ik dood
voor mij zijt gij dood.
Dit is een afgrond
tussen twee galaxieën
waarin een melkweg
wordt verzwolgen.

Het heeft geen zin meer
te bedenken dat ik één dood
onder alle mij heb eigengemaakt,
noch vanwaar hij me bereiken kon.

Voor u zijn zijn dekschilden toch
door een andere zon verkleurd
zijn geur is van andere
varens verdoofd, zijn huid
op een ander eiland gelooïd,
zijn hand in een ander zog
gebleekt, zijn blik van
een andere bliksem blind.

Dit is geen scheiden meer.
Gij vindt geen woord.
Ik zoek er geen.

Van het omgekeerde boek

De schijf van Newton tolt
om de hoge schouw
zonder zon en wind:
zonder hoop.
Het leven is gestuit
door roerloze bomen
vooral verminkte zilverwilgen.
Witte mensen spelen op
verroeste grond hun laatste verweer.

Het boek ligt omgekeerd open
op een man zonder hoofd.
Gij loopt alleen
een afstand door.
Een skelet zegt in
de ruimte: we blijven niet.
Toch nadert gij nog.
Maar de dood volgt u niet.

Nog jaren moeten we samen zijn
eer hij zich laat herkennen.
We gingen samen met hem
een woning binnen op
een gerstveld gebouwd.

Van Knossos

Als ik geweigerd had
de moederschoot te verlaten
was ik teruggekeerd naar
een eiland als een doedelzak,
het eiland van de wierook
voor Aketaton waar
de koningin van Thule
uit maanmatte vezels
de navelstreng spon
die werd afgebonden
toen gij geboren werd.

Ontkomen kon ik u niet
al had ik Ariadne in
mijn armen opgevangen
toen zij de stier losliet
nadat zij steunend op
haar handen Knossos had
zien branden,
verlaten door mijn dood.

Ik vind hem toch tussen
uw armen weer.

Van de noorderzon

Vol noorderzon is dit vertrek
dat is gebouwd met bergrood
en zeebrons op
een veld van vleugels.

Dolmens en menhirs drijven
de noordpool uit de zwaartekracht
zodat de noorderzon in rafels
ondergaat. Dan glinsteren
de bessen van doodkruid zwart
en drukt de dode hand op
ondoordringbaar bezit.
Zo dicht is buiten de dood.

Mijn dood is echter veel te ver
om niet in dit vertrek
verblijf te vinden.

Van de war requiem

Laat ons nu slapen,
bidden Benjamin Brittens soldaten
door het requiem verdoofd.

In de valavond met rode wolken
wiegt desmodium zijn laatste bloei.
De wilgen wijken naar een einder
waarachter in een afgrond
het knekelveld van Ezechiël ligt
dat hij verlaten heeft.

Laat ons nu slapen, bidden zij.
De wind is vandaag in
een schone dag, een nieuwe dag
waardoor de zon tolt als
het absurde door het verstand.
Sillaben krijsen zacht als over krijt.

Laat ons nu slapen, bidden zij.
Witte kelken met zwarte stampers
wiegen waanzinnig op
tegenstrijdige winden vannacht.
Stromen van tijd klaren op
en striemen strak de kloven
tussen de fluoren flora.

Laat ons nu slapen, bidden zij.
Het huis is gestold in zijn stilte
tussen dag en nacht.
Koorts is er vreemd
maar komt erin
door ontkalkte voegen.
In mijn slaap is mijn dood
nog vreemder. Hij is een werelddeel
dat op een oceaan van dreiging drijft
en toch verzoeking blijft
tot aan de tweede horizon.

Laat mij nu slapen.

Van Mc Crae

Onder jets, Mc Crae,
ontluiken klaprozen aan
de Ieperlee maar uw kruisen
staan er nog en Käthe Kollwitz
knielt in omzoomde zon.

Het gras is niet krachtig genoeg:
het groeit om de stenen
doch zuigt ze niet op.
En de zon is niet grijs genoeg
en de wind is te bleek.
Een stad sterft uit in
het ademen van vermoorden.

Het gras is nochtans doorvoed
want Johnson praat met de paus
toevallig over Vietnam.
En reeds scherpt de dichter zijn pen.

Gij woonde, Mc Crae van Canada,
te Wimmereux toen de klaprozen
in vrede waren gemaaid.
Ik woon in een wilde woning.
Aanvaardt gij nog dat de mens
ergens woont? Of dacht gij
dat een pen kan bloeden?

Ik woon, Mc Crae, mijn pen
wijst mijn dood met ogen
en oren en mond.
Iemand kan begrijpen
die niet begrijpt.
Dat is alles, Mc Crae.

Ik wou dat gij mijn dood in
een heulkop hadt gezien
vol zaad.

Van de zwarte toetsen

Reeds herborizeren de spreuwen
als een vallende ster opstijgt.
De verlauwde geur van serreklorofiel
met mimosa pudica in het midden
valt me te binnen.
Moeder wandelt erin.
Vaders vingeren tokkelen
hardnekkige korte verhalen
in mijn geheugen.

De grenzen der afwezigheid
vervloeien en vervluchtigen.
Gij wordt zo vreemd in
uw afwezige slaap.

Maar dieper dan doden
verbindt de dood.
Daarom volstaat
uw ademloze stilte
om in de deemstering de navelstreng
van mijn geboorte te zien lichten
in de schaduw van het kasteel
waarin ik begon te sterven
toen ik de zwarte toetsen van
het klavier niet mocht doen klinken.

Het is nu te laat om
jong te sterven maar
straks neem ik de trein
om verder te sterven.
Gij slaapt.

Gij slaapt in mij
zodat van uw ontwaken
na mijn vertrek
niets verloren gaat.

Van het verloren woud

Ik ben in een woud geweest
lang voor mijn geboorte.
Nergens herken ik de weg er naartoe
omdat mij verbaast dat gisteren uit
de nacht ontstond, wat ik helder weet
van vandaag, echter niet van morgen.

Om mij de weg te wijzen beschikt
gij enkel over lavawoorden
verwaaiend over rauwe wijnstronken.
Gij kent het uur van de dronkenschap
als de blauwe veronica bloeit of
de sneeuw oranje fosforesceert.

Maar alles is slechts door het licht
te verklaren en ik verbind
mijzelf voortdurend met mijn lot.
Ik eet desnoods bevroren wijn.

Het woud zal ik vinden aan
de Rio Negro die ontspringt uit
het scheiden van mijn bloed.
Gij zult ervaren dat zij
bevaarbaar is. Het is
de Lethe niet.

Van de droommerel

Ik droomde van de merel in
een muilt van schaduwdraden.
Hij had septemberogen en
zijn tenen waren omgebogen
tot stalen runentaal.

En moeder aan de deur
naar buiten. Ik nam haar
kinderelleboog met
omgekeerde hand en
leidde haar naar binnen.

Ik stelde haar aan
vreemden voor. Zij hadden
immers licht gebracht en
dachten dat de merel was verlost.
Maar hij bleef onbeweeglijk
omdat hij beter wist.

Toen alles schielijk was
verdwenen stond ik in
de wepelheid van een heelal
waarin mijn leven overging.
Ontsteld ontviel me de gedachte
dat ik mijn dood niet had herkend.
Ik was de laatste maal te laat.

Van een uur

Laat niet dit uur voorbijgaan
maar de nacht die
zijn eigen uren heeft.

Laat niet de dag verslijten
die u behoort door anderen
die er niet horen.

Geluk is licht nu toch
de Sowjetunie wapens pompt in
de V.A.R. en de United States
in Israël. Want Lollo wordt
apin. O wee de zwarte panters.

Intussen is het uur voorbij
en neemt een uur in van
de nacht; de dag versleten
door sinds lang vervreemden en
mijn dood van mij vervreemd.

Van het gewillig uur

Ik weet zelfs niet of
zijn ogen groen of grijs zijn
want hij heeft geen ogen.
Ze zijn dus zeker niet blauw.

Ze hebben de kleur van het uur.
Het valt een uur niet licht
zijn kleur te behouden maar
het gebeurt omdat hij
geen ogen heeft.

Het zal een nieuw uur zijn
(geen uur is nieuw geweest)
gewillig blijvend terwijl het
verleden wordt, uw uur als ik
voorbij ben. Voorbij is vreemd
als het pentagram over
verduisterde zon, als
de groene nacht over
de Camargue. Ik denk:
het is niet te zeggen met
een dies irae; een etmaal heeft
te veel uren (heel wat meer dan
een etmaal) om één ervan
wijs te zijn dat een minuut
heeft geduurd. Misschien
nog niet. Een huis wordt
immers niet alleen met stenen
maar vooral met uren gebouwd.

Verdelen is uit den boze:
gij moet uw aandacht
verzorgen om
bereid te zijn.

Van archetypen

Archetypen zijn brood en wijn
ze zouden bloed en merg zijn
als ze niet licht
en duisternis waren.
En woorden zoeken wij die
een aanschijn scheppen
en metaforen die van aanschijn
tot aanschijn het licht van
herkenning de diepste grond
verlenen: lenen van eeuwige
leenroerigheid (ach eeuwig,
woord zonder gelaat van
melaatsheid weggevreten,
woord van gemis aan geloof,
zonsverduistering zonder schaduw
van enig hemellichaam, - ach hemel,
archetype waarin geen leven zelf
vervalt tenzij verder ons voorbij dan
de tijd der trilobieten, - ach tijd,
nergens sluitend alibi voor
een eigen dood) waarom
het heerlijk op de Thabor was
op Patmos ook waar archetypen
als vliegende planten bloeiden.

Zo ben ik heden ongeduldig om
mijn dood herkenbaar te weten,
zodat ik u, mijn onverhoorde vrouw,
nu niet herkennen kan.

Van het oude kasteel

Ik wil mijn dood herkennen
omdat hij zal ontmoeting zijn
met u, wellicht van u met mij.

Achter dit huis ligt dan
het terras van het oude kasteel
in de herfst met naderende struiken
in wind en melkzon
met uitgevreten stoepen door
de maan, met het grasplein
ervoor waarop zo vaak
het zwerk kwam slapen,
met mos op de weg naar
een spiegelbeeld waaruit
iemand nadert die niemand ziet
(maar wij weten wie);
het kasteel waar ik voor u,
verdroomde vrouw, de stilte wou
bespelen en de wind
te stillen hangen in de bomen.

Herinner u dat
de bolvormigheid der aarde
daar op dat ogenblik
zal zichtbaar wezen
als een ster.

Van de stilte

Ik zoek de stilte waarin niets
meer leeft van wat haar heeft
verwekt, een stilte die niet is
verwekt omdat ik daar mijn dood
kan zien herkenbaar zijn.

Maar zij is nergens. Zij
is godgelijk. De baaierd reeds
was woordgeluid want immer wacht
geluid op lucht. Ik vang
niet aan. Ik eindig niet.
Daartussen is dood in
de tijd, uitgemergelde
toevlucht van de geest die
onwerkelijk is. Altijd
is stilte geluid. De hemel is
geluid. De hel is geluid zonder
het ruisen van het bloed als in
de sneeuwwind de dakrand trilt
en een deur morsetekens geeft.

Maar de hel is nergens meer
sinds mijn geboorte. Bidden
is zonder geluid om stilte smeken.
Bid om mijn dood, voor u
de stilte die zonder
weerklink zonder weerschijn is
al was het maar een ogenblik
een eeuwigheid.

Van Dante

Een meteor viel in Malaga.
Een nagel werd uit een hart
gehaald in Zuid-Afrika.
Toen werd te Bonn beslist dat
de munitie van de Bundeswehr niet
in vreedstijd mag worden gebruikt.

Intussen had Dante geweigerd
en had ik hem gelijk gegeven.
Maar ik had hem meteen
gevraagd waarom hij gestorven was.
Zomaar, zei hij, mateloos eigenzinnig.
Zo wil ik zelf, was al wat ik zei.
En ik voelde mij mateloos veilig:
er blijven immers nog dingen over
waarin dit onmetelijk huis
alle mate verliest.

Van niet anders

De wereld is rond.
Ze wordt nooit anders.
Niemand kan erop verdolen.
We hebben nooit iets anders
te doen dan terug te keren.

Er is geen ander land
geen ander huis voor mijn dood.
Anders, niet anders,
anders niets dan mijn dood.
Ik heb anders niets te doen
dan de bronnen van de Nijl
te danken voor het gelaat
op Nofertete's hals.

Want gij spreekt woorden als
dit huis dat niet anders is.
Hoe zouden wij dan anders zijn?

Van neem en eet

Wat is er van de dichter geworden
die men zocht in een hoek van
het torenvertrek en die gevonden werd
een slakkehuis door stilte overmand?

Hij voerde tot zijn verdediging aan
dat Hans Christiaan ging wonen in
de buik van een minderjarige pop.
Maar genade vond hij niet.

Een handelsreiziger in zichzelf,
hij rook naar een hond en was bezeten
van Mendels demonen, deelde
de dichter bij de nachtschaden in.

Hij sprak tot zijn schaduwen:
neem en eet, er zijn kometen genoeg.
Zie mijn staart. De dichter echter
werd bevreesd voor het licht van
zijn hart over de belladonabelt.
Maar hij zag een hand aan een arm
onder een gelaat dat zelfs
geen schaduw was: neem en eet
dit is mijn dood, het brood van
het leven na Hirosjima, na
de chimera's van Chili van China
tussen de wind over strandzand
en de branding naderhand.

En hij voelde zich veilig in
het ontsluisde slakkehuis.

Van de verhuizing

Er werd beweerd dat doden
doelloos door de kosmos dolen.
Ik zag ze dwalen
door arsenalen
die barstten van
verbarde ijzergeur
en scheurden van
verschoten poederroest.

Dat rozen krankzinnig worden
merels tot maangrond vergrijzen
en bomen verzinken met
de wortels naar omhoog,
zij zien het niet.

Want doden zijn veel te dood.
Naar nergens zijn hun ogen gericht
terwijl verborgen vogels
bliksembloemen eten.
Want er is niets te zien.

Toch zie ik u verhuizen
van een donkerrood naar
een lichtoranje huis,
want enkel voor zoveel een eigen dood
mij werd toegewezen, wordt mij
vergund te zien.

Maar in mijn woord hoort gij
te weinig van mijn dood
verneemt gij van
een onverwachte wolk.
Elke wolk heeft in haar schoot
een woord dat niet wordt bevrijd.
Maar ik bevrijd het uit mezelf
zodat gij mijn dood erin hoort.

Van de kandelaber

Met welke snelheid leidt
de tijd naar Soledad
het land van doorschijnende nevels
met schaduwen van water
waarvan de bloemen zwellen
en de vruchten wranger worden,

Gij moet nog ademen,
lavendelvrouw, in
een luchtledig gebed, in
de verkilling van
de vegetale kandelaber
van armen die mij niet
bereiken al branden de handen.
Ook als uw longvlies is verijsd.

Een lijk is zelfs geen overschot.
Want slechts
in u
ben ik
gebleven.

Van de zwarte vlekken

De microkorte duur
der zwarte vlekken is
niet meetbaar met mijn ogen.
Want de kleur van
de dingen hebben zij en
de weerlicht is zwart.
Maar wild is het licht in
de stem van de sneeuw.

Zij zijn inwendig als
de smaak van nieuwe
hagedorentwijgen nog
voor zij bloeien.
En zij bewegen als een eiland op
een hopeloze horizon
een ochtend die
uit zeven seizoenen bestond.

Weet gij nog van
het ledige tabernakel
toen onze dorst
in vuur opging
en de woorden zware
nadruk kregen om
de zuiverheid van
onze zinnen te verzachten
om de kamer naar het zuiden
te doen kantelen?

Ik ben nog altijd in
mijzelf, niet meer alleen en
als gij binnentreedt
waar gij reeds zijt,
verzelvigde vrouw,
worden alle ontsloten schaduwen
gescheiden, zodat gij niet de tijd
verdeemstert voor mijn dood.

Van de zwarte zwaan

Dan zullen de verspreide lichten
zo snel verdwijnen dat
zij niet verdwijnend zijn.
Geen lichten zelfs
maar vervangen seizoenen
die niet zijn voorbijgegaan.

Vrij van herinneringen,
leugens van de tijd.

De verdichte droefheid van
het rijpen lang geleden
is ineens een zwarte zwaan op
een korenakker in Arcadië.
De kille blinde slangen in
de kamer zijn gevallen vlammen
van toen gij vreemd geworden waart,
van toen uw mond zijn vorm verloor
en uw haar zijn kastanjegeur.
Een nevel neuriet nachtelijk.

Bid mijn dood
dat mij tijd (ach tijd!)
gegeven weze tot
ik ledig van de litanie
der misverstanden ben.

Zo volgt mijn lichaam
mij niet meer.
Zo zult gij dan
bedrogen zijn
in uw verzaken
aan het woord.

Van het wijzijn

Gij vergezelt me
tot aan de grens
misschien tot even verder
maar keert terug
in een rijk van kleurige
duisternissen.
Daar wordt gij door
uw dood bevlogen.
En nooit meer zult gij zijn
zoals ik u beminde.

Als iemand uw handen grijpt
voelt gij mijn koude in
de lauwheid van zijn huid.

Als iemand door uw ogen drijft
volgt zijn schaduw hem
om de zomer van schemeringen
te vervullen als
de zuideravond met
het klavecimbel.

Als iemand beveelt dat
uw hersenschim over
de dageraad schuift
blijft een vokaal in
zijn stem echoloos.

Het wijzijn bij mijn dood
drijft u terug in
een ander wezen
waar gij de nood van
uw dood onderkent.

Van mijn verdwenenheid

Verklaring is er niet
voor mijn verdwenenheid.
De dood is geen verklaring
immers, ook de mijne niet.
En deze afwezigheid is
een aanwezigheid vol licht
maar ledig van geluid;
is niet een dag al is
ze niet een nacht;
is ook niet eeuwigheid al ligt
haar grens niet in de tijd.

Gij zijt in vele dingen reeds
ervaren maar in uw eenzaamheid
was voor verdwenenheid geen licht.
Uw ogen zien het enkel licht
van binnenuit waar mist
uw ziel verzeeft.
Maar op een ochtend is
de zon als waanzin, daar
gij zelf op de gespannen koord
niet wankelt in de kou van
de verdwenenheid.

Van het spel der schaduwen

Surveyor landde schokloos in
het desolate landschap van
de krater Tycho.
In volle kerstnacht werd
in vrede een vrouw vermoord
diep in het bos van Argenteau,
terwijl koningin Juliana voorlas uit
Sint-Lukas in de koninklijke stallen
waar het personeel chocolade dronk.

Geen grens
is veilig van
het rijk der schaduwen.

Maar als mijn lippen
loodzwaar worden
zodat ik spreek zonder
mijn stem te horen
wordt mijn schaduw
door schaduwen aangerand
bij de hand bij het hoofd
bij de borst. Zo zal
ik ingesloten zijn
door u.

Leer dus een doodshemd
van schaduwen ontvouwen.
Dat kan ik u niet leren
zoals ik u leerde
een wade te weven
uit wasem van een boom.
Een boom van rode wierook
in een wolk van licht.

Denk dat de kamer snel verdort
tot de duisternis van een graf.

Van de roos in de doodskamer

Ontdaan van vokalen
zijn woorden zolang
de roos in
de doodskamer bloeit
als een droom door
ontwaken uitgewist tot
een vermoeid vermoeden.

Vraag aan de roos of
ze nog roos kan wezen.
De kat begrijpt u niet meer
want oer klinkt Egyptisch klam
zodat de consonanten in
elkaar vervloeien.

De wereld is nog slechts
een hagewinde daar ik
in bomen dacht, uw borsten
op mijn borst, geliefde berkevrouw.

Geen ruimte heeft mij
uitgesloten tenzij die van
het ding waarin gij nog
mijn lijf herkennen wilt.
Verdwenen als het licht
uit de gedoofde lamp.

Maar schuldig blijf ik
aan diefstal van tijd.

Van nog andere dagen in het huis

Ook heb ik uren gekend waarin
archipels verzonken, waarin
archetypen elkaar verslonden
waarin hangende tuinen in
onblusbaar vuur verteerden
tot louter as, waarin legers
tegenover elkander stonden
maar enkel bleven staan: ik
tegenover mij in dodelijk
uitgemergelde lucht waarin
de wereld een koude-magneet
geworden was zodat de woorden
hun zin verloren toen zij werden
neergeschreven: bloemen als op
behangselpapier in regen
overgebleven van gesloopte huizen.
Dat de pijn in de wonde sliep
was schijn en daardoor genas
ze niet, zodat er geen terugkeer was
naar het woord dat mij met
mijn lot verbond. De tuin
begluurde met een oog van
forsythia mijn nieuwe hersenschim.
Maar zelfs een ijstijd van
herinneringen in een schuimrubberbos
van verlatenheid verplichten
mijn dood tot niets naar
dit huis met zijn ochtenden zonder
ozoon en zijn avondschemeruren
waarin de klok mij hartziek tikt.

Zelfs als de wind de duisternis
heeft meegesleurd en het bos in
golven verzwolgen is, verdoolt niet
mijn dood naar dit huis van fosfoor.

Van het hiernamaals

Eens overviel ons het gevaar
het hiernamaals te herkennen in
een oude muurstomp
opgestoken nog uit puin
maar met jong mos bewassen.
Maar verdovend was de geur van
verteerde regens en het mos
verborg zijn melaatsheid niet meer.
Gij moet dus in mij de dode zien
die na mij nog de gesloopte ruimte
verlaat. En vorm een woord
alzuiver van verdriet met
ontspannen lippen en tong
en adem het uit. Het is
broodnodig dat
mijn dood het kent.
Weerhoud het woord niet als
het lied wil worden want
dat lied wordt geest met
onaantastend licht een graf
doorschijnend. Het houdt niet op
van u bezit te nemen,
tot mijn as geen herinnering
aan as meer wekt.
Maar het obscure koren uit
een Egyptisch koningsgraf
ontkiemt nog steeds.